No. 179 1839

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS-BLAD.

Dingsdag 30 Julij

FRANKRIJK.

PARIJS, den 27sten Julij.

De koninklijke familie is heden van Neuilly op de Tuilerien aangekomen, om de viering der julijdagen te Parijs bij te wonen.

Ten zes ure heden morgen werd door het kanon der Invaliden den 8sten verjaardag der omwenteling van 1830 aangekondigd. De voorportalen der kerkgebouwen waar een lijkdienst gevierd werd, waren met zwart behangen. Al de tomben der slagtoffers van de julijdagen waren versierd en werden door de gedecoreerden van julij bezocht. In de stad zijn overal sterke detachementen verspreid om de rust te handhaven, die tot heden nergens gestoord is; de posten zijn verdubbeld. Al de wapensmeden der hoofdstad zijn uitgenoodigd, om gedurende de feestdagen de wapenen uit hunne magazijnen te nemen. — Voor de openbare feesten op maandag worden groote toebereidselen gemaakt.

— De kamer der afgevaardigden heeft gisteren nog eene zitting gehouden, waarin zij zich met petitien heeft bezig gehouden, en zich daarna onbepaald geadjourneerd. — De pairs hebben de ontwerpen betrekkelijk de spoorwegen van Bordeaux naar Teste en van Parijs naar Orleans aangenomen.

— De geruchten van aanstaande wijzigingen in het bestuur blijven steeds voortduren. Naar sommigen zou de heer *Cunin Gridaine*, volgens anderen zouden de heeren *Dufaure*, *Passy* en *Teste* aftreden.

— Men wil hier bijzondere berigten uit Petersburg hebben, volgens welke aldaar verscheiden raadsvergaderingen gehouden waren, ten gevolge van de ontvangen depeches uit Konstantinopel; de keizer zou besloten zijn onmiddellijk in het Oosten tusschen beide te komen en zelf zich in persoon in den loop dezer maand naar Odessa begeven. (Dit berigt, waarvan men regtstreeks nog niets vernomen heeft, zal wel nadere bevestiging behoeven.)

— Te Marseille heeft den 23sten eene stoomboot last gekregen om onmiddellijk naar Konstantinopel te vertrekken met depeches voor den franschen gezant.

— Gisteren is van gouvernementswege de volgende telegraphische depeche over Marseille van 25 dezer bekend gemaakt:

» *De agent van buitenlandsche zaken aan den president van den raad.*

» Den 8sten was te Alexandrie de dood van den Sultan bekend. Den 9den is te Alexandrie eene turksche korvet aangekomen, aan boord hebbende *Negib*-bey, kiaya van den kapudan-pacha, belast met aan den onderkoning de tegenwoordigheid aan te kondigen van den kapudan-pacha te Slankio zich naar Rhodes rigtende, en hem voor te stellen om de turksche vloot onder zijne bescherming te plaatsen, om dezelve te waarborgen tegen de onlusten in Turkye, ten gevolge van den dood des Sultans te vreezen. Het antwoord van *Mehemed-ali* is nog niet bekend; hij heeft de stoomboot *de Zwarte Zee*, naar den kapudan-pacha afgezonden.

» Den 11den is te Alexandrie *Akif*-effendi aangekomen, door den jongen Sultan afgezonden om *Mehemed-ali* den dood zijns vaders aan te kondigen. »

Behalve hetgeen in deze depeche wordt vermeld, vindt men in de dagbladen van Toulon en Marseille van den 23sten een aantal nadere berigten omtrent de jongste gebeurtenissen in het Oosten. Met opzigt tot het vertrek der turksche vloot van de Dardanellen, wordt in een der bijzondere brieven, aan boord van het fransch eskader op de reede van Ourlac geschreven, gezegd, dat de admiraal *Lalande*, door de brik *Bourgainville*, onderrigt, dat de turksche vloot zich gereed maakte om de Dardanellen te verlaten, zich met het schip *Jena* dwars in den weg van de gezegde vloot had geplaatst en een onderhoud met den kapudan-pacha had gehad, die geweigerd had in het kanaal terug te keeren. De admiraal had daarop door de stoomboot *Papin*, den franschen gezant te Konstantinopel van het uitzeilen der turksche vloot kennis gegeven; deze had de Porte daarvan onderrigt en was de gezegde boot daarop teruggekeerd om de turksche vloot in te halen en den kapudan-pacha de depeches over te brengen, die hem gelasten in de Dardanellen terug te keeren. In een ander berigt, van de reede van Ourlac van den 9den wordt gezegd, dat het fransch eskader binnen vier dagen naar Alexandrie zou stevenen. Volgens andere berigten heeft de kapudan-pacha, alvorens onder zeil te gaan, al de troepen die hij aan boord had ontscheept, met uitzondering van de officieren, die hij als gijzelaars aan boord had gehouden. De vloot was bij haar vertrek in twee eskaders verdeeld en bestond uit 8 linieschepen, 12 fregatten, 5 korvetten, 4 brikken, 2 Goeletten, 1 kotter en 2 stoombooten.

In eenige door de dagbladen van de zuidelijke departementen medegedeelde bijzondere berigten, uit Konstantinopel van den 8sten, wordt van ernstige onlusten te Konstantinopel gesproken. De oude Turken, het overschot der Janitzaren dat aan den algemeenen moord ontkomen was, de vijanden der hervorming, aan welker hoofd de moeder van den Sultan zoude staan, hadden de hoofden opgestoken, maar hadden moeten onderdoen voor de maatregelen der regering. Vele executien hadden er plaats gehad; in den Bosporus had men weder vele lijken zien drijven. De hoofden van het nieuwe bestuur zouden uit vrees voor binnenlandsche onlusten, het leger naar de zijde der hoofdstad terugontboden hebben.

Onder de loopende geruchten behoorde ook dat zich een mededinger naar de heerschappij des Sultans in een der provincien van het turksche rijk had opgedaan, en dat verscheidene pacha's, door *Mehemed*-ali omgekocht, zich gereed maakten om hem te erkennen. (Volgens sommigen zou *Mehemed* zelf niet vreemd zijn, van de gedachten om zelf thans de heerscher van het Turksche rijk te worden.)

Voorts behelzen de dagbladen van Marseille de tijdingen uit Alexandrie van den 8sten, met de bijzonderheden van den slag van Nezib. Volgens het verslag daarvan door den *Sémaphore* van Marseille gegeven, heeft *Ibrahim*-pacha, op het ontvangen der jongste depeches van zijn vader, om geweld met geweld te keeren, den 23sten Junij een deel zijner ongeregelde ruiterij met de ligte artillerie voorwaarts gezonden, en waren door deze achtervolgelijk twee talrijke korpsen van de turksche voorhoede geslagen.

Des anderen daags (den 25sten) kwamen de beide legers in den omtrek van het dorp Nezib in gevecht. Het Egyptisch leger bestond uit 30,000 man geregelde en 14,000 man ongeregelde troepen. De regter vleugel werd door *Soliman*-pacha (*Selves*), het centrum door *Ahmet*-pacha-Menieli, den linker vleugel door *Osman*-pacha aangevoerd. *Ibrahim* zelf bestuurde alle bewegingen. Het turksche leger was met de ongeregelde troepen medegerekend, omstreeks 70,000 man sterk. Bij de eerste kanonschoten kreeg de vrees in de turksche gelederen de overhand; het gevecht duurde naauwelijks twee uren. De hoofdofficieren gaven het voorbeeld en namen het eerst de vlugt; de soldaten, van wien alle krijgsgeest reeds vóór den slag geweken was, namen her- en derwaarts de vlugt; meer dan 16,000 werden er gevangen genomen. De vlugtelingen werden niet achtervolgd. Het turksche leger liet in handen der Egyptenaren al zijn materieel, geschut, geweren, tenten, munitie, krijgskassen, bagage, in één woord alles. *Soliman*-pacha van Marasch had zich met zijne troepen gevangen gegeven. Het turksche leger, was op drie punten Marasch, Malatia en Diarbekir, voorwaarts getrokken.

De tijding van den gewonnen slag is te Alexandrie met het lossen van het geschut aangekondigd geworden. Den 6den Julij was er eene stoomboot van Alexandrette, genaamd *Ibrahim*, te Alexandrie aangekomen, de aanvraag overbrengende, om vier schepen naar de syrische kust af te zenden, tot overvoering naar Egypte van 6000 turksche gevangenen. Deze Turken hadden in Egyptische dienst willen treden en zouden naar Hedjaz in Arabie gezonden worden.

Het *Journal des Débats* over den slag van Nezib, waarvan nog het officieel bulletin, ten minste van de egyptische zijde wordt gemoet gezien, uitwijdende, meent uit dien uitslag niet te moeten opmaken, dat de Turken geheel van hunne oude krijgshaftigheid ontaard zijn; de oorzaak lag, naar het *Journal* beweert,

daarin, dat de oorlog niet nationaal was; men was ontevreden geweest over de ijdelheid en de wraakzucht des Sultans tegen zijne eigen geloofsgenooten, terwijl zij zich in de armen van vreemden, Rusland, wierp; daarenboven konden zij *Ibrahim*, dien zij als den held van het Islamismus beschouwen, niet als hun vijand aanmerken, enz.

— De tijding van het verraad des kapudan-pacha's heeft hier gisteren ter beurs weinig indruk gemaakt, evenmin als andere loopende geruchten, zoo als dat eene aftreding van het engelsch ministerie. Voorts verhaalde men, dat de raad der fransche bank vergaderen moest om te beraadslagen over eene door de engelsche gevraagde leening van 55 millioenen. — Heden werd ter beurs verhaald, dat de Sultan *Mehemed*-ali naar Konstantinopel zou uitgenoodigd hebben om de geschillen in der minne te beslechten. De notering was heden (27 Julij): 5 pCt. 111,90; 3 pCt. 79,75; Nap. renten 99,90; Sp. Ardoin 19⅝; Rom. L. 102.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 26sten Julij.

Over Triest heeft men thans, door berigten uit Alexandrie van den 6den Julij, insgelijks de tijding ontvangen van de neerlaag door de Turken bij Nesib of Niseb geleden. Duizenden gevangenen al het geschut, de munitie, geweren, bagage, het legerkamp met al wat zich er bevond zijn in handen van *Ibrahim* gevallen. Het turksche leger is geheel ontbonden. Duizenden Turken, wordt hier gezegd, zijn in den Euphraat verdronken, het overschot was in het gebergte aan gene zijde van Aintab gevlugt. Deze plaats is weder hernomen en de bezetting krijgsgevangen gemaakt. Het egyptische leger was volgens deze berigten in drie kolonnen over Orfa, Aintab en Marasch, Anatolie ingetrokken, deels om den geslagen vijand te vervolgen, deels om de turksche reserve-troepen te verstrooijen. 5000 Turken hadden onder de Egyptenaars dienst genomen en zouden naar Arabie gezonden worden. In het voorloopig berigt van *Ibrahim* aan zijn vader *Mehemed* had hij gemeld, dat hij bij den slag zelf het centrum gebood, *Soliman*-pacha den regter vleugel en *Achmed*-pacha den linker vleugel. Hij betreurde den dood van *Mehemed*-beij, een der garde-generaals. De geslagen Turken vloden tot aan Marasch, aan gene zijde van den Taurus, en ook daar was nog geen rust voor hen, naardien eerst Kaisarieh, midden in Karamanie, den troepen tot verzamelplaats was aangewezen. De oorlog scheen alzoo over den ouden weg naar Klein-Azie, naar Konia en Kutahiah te worden overgebragt, tenzij *Ibrahim* halt hield na de komst van den franschen agent.

Het eerste berigt van den slag werd den 3den door den telegraaf van Cairo te Alexandrie overgebragt; des avonds kwamen de depeches aan, juist toen de russische en oostenrijksche consuls zich bij *Mehemed* bevonden. Hij wilde hun den inhoud mededeelen, doch wilde eerst na hun vertrek de gelukwenschen der genen die hem omgaven, ontvangen. Daarna werd het geschut van de stad en van vloot gelost, en zulks driemalen daags tot den 6den herhaald. De vreugde over de herhaalde zege was niet weinig verhoogd op de ontvangen tijding van des sultans dood; de eerzucht des onderkonings kende nu geen palen meer; naar het zeggen zijner aanhangers zou hij het met zich-zelven nog oneens zijn, of hij het van uit Konstantinopel hem *aangeboden* regentschap zou aannemen of niet; het was niet te denken, dat hij zich thans met zijne vroegere eischen bevredigd zoude houden, niet slechts de erfelijkheid in zijne familie, maar zijne geheele onafhankelijkheid zou hij verlangen enz.

Het linieschip N°. 12 was uitgeloopen en kruiste met de overige schepen voor Alexandrie.

De britsche vloot werd dagelijks voor Alexandrie gewacht.

(Men Vergelijk deze tijdingen met die over Frankrijk en Engeland, hierboven.)

ENGELAND.

LONDEN, den 27sten Julij.

H. M. de hertogin van Braganza is alhier aangekomen en door de koningin in een bijzonder gehoor ontvangen. — Ook is alhier gearriveerd de grieksche gezant prins *Maucocordato*.

De minister *Russell* heeft den 24sten eene wet ingediend, strekkende tot het magtigen en in staat stellen der stedelijke besturen, om, waar zulks tot handhaving der rust noodig mogt zijn, buitengewone politiedienaren aan te nemen. Die wet heeft bij enkele leden van het huis van zeer verschillende staatkundige kleur, zoo als de heeren *d'Israeli* en *Wakley*, ernstigen tegenstand ontmoet. De behoudende partij schijnt intusschen voor het aannemen der voorstellen van lord *Russell* gestemd te zijn, die dus wel zullen doorgaan.

In de fabrijksteden is de rust niet verder gestoord.

— In het hoogerhuis hebben de ministers eergisteren weder eene neerlaag geleden door de aanneming, tegen den zin der ministers, van een amendement van lord *Lyndhurst*, in de bill omtrent de corporatien van Ierland.

— Onze dagbladen behelzen de bijzonderheden van den veldslag van Nezib, (hoofdzakelijk behelzende hetgeen over Frankrijk en Duitschland daarvan bekend is).

De Britsche admiraal sir *R. Stopford* werd met zijne vloot binnen twee of drie dagen (na den 6 Julij) voor Alexandrie verwacht; het oogmerk van die zending was niet bekend. Deszelfs verschijning zou welligt kunnen strekken om de tegenwoordig zeker op nieuw ontvlamde heerschzuchtige oogmerken van *Mehemed*-ali tegen te gaan.

Brieven uit Konstantinopel, altijd van den 8sten Julij, alhier ontvangen, houden in, dat de conferentie tusschen de gezanten der vijf groote Mogendheden, aldaar den 3den te voren gehouden, voornamelijk had gestrekt om de bemiddeling tusschen den Sultan en *Mehemed*-ali aan te bieden, hetgeen door den Sultan werd aangenomen, mits hij het oppergezag over Egyte en Syrië behield. Men vreest echter, te regt, dat na de gewigtige gebeurtenissen, sedert voorgevallen, en welke het Turksche rijk schier aan den oever van deszelfs ondergang hebben gebragt, aan het bedoelde verlangen des Sultans bezwaarlijk gehoor zal worden gegeven.

Van wege het departement van buitenlandsche zaken zijn weder depeches naar lord *Ponsonby* te Konstantinopel afgezonden.

— Gisteren waren de fondsen genoteerd: 3 pCt. cons. 91⅝; Ned. 2½ pCt. 55; 5 pCt. 101 drie achtste; Sp. Ard. 19 een achtste; Portugal 21¼.

BELGIE.

BRUSSEL, den 28sten Julij.

Het half officieel orgaan, *l'Indépendant*, vermeldt dat de beide belgische commissarissen te Utrecht, *Liedts* en *Fallon*, sedert acht dagen te Brussel terug, zich gereed maakten om naar Utrecht terug te keeren; maar, onderrigt geworden zijnde, dat een der Nederlandsche commissarissen eerst aanstaanden dingsdag over acht dagen op zijn post terug zou zijn, zouden zij aanstaanden vrijdag vertrekken. Deze vertraging had overigens niets nadeeligs in, daar op het ministerie van finantien insgelijks eerst over eenige dagen de stukken zouden gereed zijn, die de commissarissen moesten medenemen. Verder zegt het gezegd blad te kunnen verzekeren, dat de leden der commissie allezins voldaan waren over de wijze van handelen der Nederlandsche commissarissen. Eerst had men wederzijds een zeker voorbehoud in acht genomen, maar weldra waren de zaken op een goeden voet gebragt, en wanneer zij zoo voortgingen als men reden had te hopen, zou men van wederzijden reden hebben om zich over den uitslag geluk te wenschen.

— *l'Observateur* houdt een bijzonder berigt uit Arlon van den 24sten, volgens welk aldaar het gerucht liep, dat de nederlandsche en belgische commissarissen gescheiden waren, zonder zich over de scheiding van het grondgebied te hebben kunnen verstaan, en zich aan hunne gouvernementen gerefereerd hadden.

— De belgische zaakgelastigde in Brazilie, *De Jaegher*, is naar Londen vertrokken, om zich op zijn' post te begeven.

[illegible] *Buren*, is met zijne familie alhier aangekomen.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 29sten Julij.

Het aangekondigde muzijkfeest der afdeeling 's Gravenhage van de maatschappij *tot bevordering der toonkunst*, ter eere van HH. KK. HH. den Erfprins en de Erfprinses, heeft bij de uitvoering volkomen aan de verwachting beantwoord. Overgroot toch was het zamengevloeide publiek. Tegenover het koor was met veel smaak eene loge voor het Koninklijk gezin ingerigt. In het midden van het koor zag men het afbeeldsel van *Haydn*, aan de hoeken fraaije bloemvazen, met huwelijksfakkels en andere decoratief, belangeloos door den heer *van Hove*, *Jr.* vervaardigd. Het koor was door meer dan honderd zangers en zangeressen bezet, alle liefhebbers, leden der zangvereeniging van de maatschappij; aan de dames werd bij het binnenkomen een bloemruiker aangeboden. Omstreeks 7 ure verschenen HH. KK., de Erfprins en Erfprinses, alsmede Prins *Hendrik* en Prinses *Sophie*, onder het schallen der bazuinen en het gejuich der menigte. Dadelijk begon het orchest, en wel het eerst met de bepaalde voor deze gelegenheid vervaardigde cantate. De tenor-solo werd gezongen door den heer *Vrugt*, de quartet door mej. *Hove*, *Aarsse* en de heeren *Vrugt* en *Soury*; de alto-solo door mej. *Aarsse*; de duo voor den tenor en bas voor de heeren *Vrugt* en [illegible] *Hove*. Allen muntten evenzeer in die solo's uit door gevoel, [illegible]heid van uitdrukking en bevalligheid van voordragt; het behoeft intusschen naauwelijks gezegd te worden, dat vooral de heer [illegible] *Chavonnes* *Vrugt* uitstak door het veel omvattende, [illegible] en te gelijk krachtige zijner stem. De koren kweten [illegible] van hunne taak. Meesterlijk was ten slotte de wijs van het *Wilhelmus* gevarieerd. Na eenige oogenblikken poozens, werd het [illegible] deel der *Schepping* van *Haydn* uitgevoerd. Ook nu hadden de solo-zangers en zangeressen gelegenheid, hunne schoone talenten ten toon te spreiden. Mej. *Morel* en *Hoppenbrouwers* namen thans mede aan de solo-zangen deel. Na het einde van dit eerste gedeelte der *Schepping*, namen de leden van het Vorstelijk [illegible] afscheid, en verlieten zij de zaal, nadat Z. K. H. de Erfprins zijne tevredenheid, over het genot heden avond, in gepaste woorden had te kennen geven. Thans ook het eerste gedeelte van het feest geëindigd zijnde, hield men

eene pauze. Na ruim een half uur rustens, werden achtervolgens de 2de en 3de gedeelten der *Schepping* uitgevoerd. Het feest besloten zijnde, gaf de menigte luide en langdurige blijken harer tevredenheid, wegens het genot, dat haar verschaft was, zoo door de solo-zangers en zangeressen, het koor, de Koninklijke Hofkapel, welke belangeloos hare diensten had aangeboden, welke zoo zeer tot de goede uitvoering bijdroeg, als door den componist der cantate, den heer *Lubeck*, die dezen avond het beleid over het muzikale had, en die de allezints gepaste woorden des dichters, den heer *Calisch*, met veel gevoel toonkunstig had uitgedrukt; terwijl een ieder algemeene goedkeuring hechtte aan de allezins gepaste en doelmatige werking en maatregel der directie van de 's Gravenhaagsche afdeeling. De avond zal lang in de geheugenis van toonkunstenaars en minnaars der muzijk blijven.

— In Groningen heeft, den 24sten Julij, in de Nieuwe kerk op de gewone wijs, de jaarlijksche tentoonstelling plaats gehad van de proeven van vorderingen, welke de kweekelingen van het instituut voor doofstommen, in het afgeloopen jaar van het onderwijs, gemaakt hebben; daarna zijn de prijzen aan dezelve uitgedeeld. Een en dertig van de honderd een en zestig op hetzelve aanwezige kweekelingen zijn bij deze gelegenheid, als bekwaam, om in de maatschappij te verkeeren, eervol ontslagen. In de plaats van deze een en dertig ontslagenen, heeft de hoofddirectie slechts vijftien doofstommen tegen het begin van September kunnen oproepen, om in het instituut te worden opgenomen, daar er geene meerdere doofstommen [illegible] van opening (van 9 tot 15 jaren), onder de [illegible] gevonden worden.

— Den 26sten dezer overleed te Arnhem de oudste predikant bij de hervormde gemeente aldaar, de weleerwaarde zeergeleerde heer *H. H. Donker Curtius*; een man zoo om zijne kunde en begaafdheden als om zijn karakter algemeen hoog gewaardeerd.

— Naar de Utrechtsche Courant vermeldt is de longziekte onder het rundvee in die streken vervangen door eene tongziekte die echter niet doodelijk is. De huid van den tong is als gebrand en vervelt zoodanig dat het rund niet kan eten. Na eenige dagen verzorging vervelt het dier echter en graast als te voren. De oorzaak van dit verschijnsel onder de rundsten scheen niet bekend.

— [illegible] vermeldt zou H. K. H. de Prinses [illegible], op Hoogstderzelver reis naar Silezie, te [illegible] in het logement van vele diamanten berooid zijn geworden. Men deed moeite om de dieven op te sporen.

— Uit Maastricht schrijft men dat de majoor der maréchaussée in de provincien Limburg en Luxemburg, *Pellerin*, zich naar Venloo begeven had om er eene kompagnie maréchaussées te ontvangen. De brigaden dezer kompagnie, welke onder de bevelen staat van den kapitein *Hoppenbrouwers*, zouden gestationeerd worden te Eijsden, Valkenswaard, Galoppe, Vaels, Heerlen, Sittard, Roermonde, Venloo, Well, Horst, Kessel, Weest en Maastricht.

[illegible], VERWACHTINGEN EN UITZIGTEN [illegible] NEDERLAND.

[illegible]

Wij hebben in een vorig artikel [illegible] onderwerpen die met eene voorbeeldelooze vlugheid door den schrijver behandeld of liever beslist zijn; zijne stellingen staan zoo oogenschijnlijk rond en vast, en zijn tevens geschikt om te verblinden; zoodat men schier zou moeten gelooven, dat wij in een allerellendigst geregeerd land leefden, en dat de herziening der grondwet dit alles zal verbeteren. Het vlugschrift is eene loutere theorie van staatsregeling en staatsregering, die, zoo als de meeste theorien, het gebrek heeft van geen wortel te hebben in de zeden en denkwijze der natie. Voor ons is de grondwet een heilig boek, dat niet ligtelijk moet worden verworpen, om er iets oogenschijnlijk beter voor in plaats te stellen; alleen dat wat door eene veranderde tijdsomstandigheid behoort gewijzigd te worden, en datgeen, waarvan de gebreken in het oog loopend zijn, moet verbeterd worden. [illegible] van het vlugschrift wordt over de *financien* [illegible] geroepen over het hoog bedrag der jaarlijksche [illegible] zeer hoog: Hoe wil de schrijver die verminderd hebben? Hij wenscht dat een groot deel der elf millioen guldens, voor oorlog uitgetrokken, tot *betere uitgaven* zal gebezigd worden. Welke zijn die betere uitgaven? Zouden eene doelmatige versterking onzer grensvestingen, het opleggen van een bruikbaar en beproefd materieel, den aanleg van nieuwe verdedigingsmiddelen, het bouwen van tegen het geschutvuur bestande en bomvrije gebouwen, als kasernen, stallen, magazijnen, enz. niet onder die *betere uitgaven* verdienen geteld te worden? en toch voorziet daarin dit Departement. De publieke schuld! Die is verbazend hoog. Ter vermindering stelt de schrijver eene betere organisatie van het Amortisatie-Sijndikaat voor. Indien men in 1814 niet zoo grif geweest ware, om eene oude vernietigde schuld, waarvan de documenten veeltijds reeds in andere handen waren overgegaan, wederom te doen herleven; zoodra men in den eersten tijd na de omwenteling van 1813 zoo veel beproefd heeft, om tot het goede oude terug te keeren, dan zoude de staat nu niet zoo bovenmate zijn bezwaard, maar dit is nu eenmaal zoo; doch wie, die spreekt van eene betere inrigting eener Amortisatie-kas, kent de operatien van het Sijndikaat? Bijkans niemand; en al waren die handelingen nog zoo openbaar, de ingezeten zou daarbij toch niets kunnen winnen. Vereenvoudiging in de wijze van bestuur is allerwenschelijkst voorwaar, en gaarne drukken wij het zegel op hetgeen de schrijver desaangaande zegt, maar het uitvoerbare betwijfelen wij. Men is wel den verkeerden weg ingeslagen, en de administratie van ons financieel stelsel is verward; maar de vereenvoudiging en ontwarring kan niet anders gaan dan langzamerhand en trapsgewijze, en onder het bestuur van ministers, die er prijs op stellen, dat zij aan hunne kinderen eenen eerlijken naam en den dank der geheele Natie achter laten. De tegemoetkoming van de schatkist door het prelevement van één percents administratie-kosten, zou het crediet schokken, en inderdaad daarmede eene belasting gelegd worden op gelden, die vrij geschoten zijn. De rentheffers van den Staat zijn niets aan den Staat, de Staat is daarentegen aan hen verpligt. Geld te schieten op interest is geen verpligting, maar geschiedt uit eigen beweging, en voor de dienst aan den lande bewezen om zijne penningen tegen een stuk papier, waarvan de waarde van 's lands crediet afhangt in te ruilen, en daarvoor dan nog eene jaarlijksche retributie te betalen, dat gaat niet op. Die retributie zou eene wezenlijke vermindering van rente zijn; en men weet, dat slechts zeldzaam tegen 4 ten honderd het land geld heeft kunnen erlangen. Maar er zou veel kunnen bespaard worden, indien men de geheele administratie des Rijks niet zoo alleromslagtigst en centraliserend behandelde; ofschoon de regering van hare zijde geenszins in het ongelijk verdient gesteld te worden, dat eene strenge en naauwkeurige controle allernoodzakelijkst is. Mogt men er toch toe kunnen geraken, om aan de provincien meer vrijheid te laten, ten opzigte van al wat lokaal is; en zich bepalen tot een toevoorzigt aangaande hetgeen met de algemeene belangen meer onmiddellijk in aanraking is! Wij verlangen eene krachtige monarchale regering, die door geene provinciale belangen kan gedwarsboomd worden, maar meer vrijgevigheid bij de huishoudelijke administratie. Al wat het regtswezen (het personeel namelijk) evenals hetgeen oorlog aangaat, moet vrij en onbelemmerd den Koning worden toebetrouwd; die ongelukkige herinnering aan provinciale regten, toen de gewesten nog souvereinen waren, hadden moeten onderdoen voor een zuiverder regeringsstelsel, en daarop, zoowel als op het stelsel der verkiezingen, mogt wel teruggekomen worden. Aangaande hetgeen de schrijver in eene derde afdeeling over de vrijheid van den handel, en over het beginsel van *laissez faire* ook ten opzigte der fabrieken zegt, daarover is over en weder veel geschreven, en gaarne houden wij het er voor, dat de vrije handel de bron van Nederlands welvaren is. Of er zoodanige bepaling in de Grondwet behoort genomen te worden, durven wij niet beslissen; maar daar gaaf het den lande wel, waar de nijverheid den handel, en onderling, in de [illegible]

[illegible] Maatschappij tot Invoering der Zijdeteelt in Noord-Braband, gedaan namens Kommissarissen derzelve in de algemeene Vergadering van Deelgenooten, gehouden den 19. Julij 1839, op het Hoofd-Etablissement te St. Michiels-Gestel.

MIJNE HEEREN!

Ofschoon het verslag van het Bestuur na den afloop van het eerste jaar van het bestaan der Maatschappij, natuurlijk voor als nog, geen bijzonder vruchtbare uitkomsten zal kunnen aanwijzen, zoo is het echter met genoegen, dat het Bestuur U Mijne Heeren hier ter plaatse vergaderd ziende, zich in de gelegenheid gesteld mag vinden dezelve kennis te geven, zoo wel van het door hetzelve in dat afgeloopen tijdvak en wel inzonderheid na den afloop van de eerste algemeene vergadering van Deelgenooten der Maatschappij, op den 12. Julij des afgeloopen jaars gehouden, verrigte als van den Staat der Kweekerijen, de belangrijke verbeteringen reeds aan de gronden en gebouwen van het Hoofd-Etablissement aangebragt en van de uitbreiding der deelneming in de Maatschappij, door welk een en ander het Bestuur zich vleit, het doel derzelve *de invoering der Zijdeteelt in dit gewest*, in [illegible] eene groote schrede nader gekomen te zijn.

1°. Heeft het Bestuur het genoegen, U te kunnen berigten zoo als hetzelve de eer had, bij gelegenheid der tweede zitting van de eerste algemeene vergadering aan de als toen presente Leden voorloopig te communiceren, dat het *Zijne Koninklijke Hoogheid den Heere Prinse van Oranje* goedgunstig behaagd heeft, op daartoe gedaan aanzoek van den Voorzitter van het Bestuur, achtervolgens het Besluit der eerste algemeene vergadering van Deelnemers den titel van Beschermheer der Maatschappij wel te willen aannemen, bij welke gelegenheid het Hoogstdezelve behaagde, aan den Voorzitter te verklaren, *dat Hij niet alleen in naam maar ook metterdaad, het Beschermheerschap dezer Maatschappij wenschte op zich te nemen.*

Wijders, dat ook ten gevolge van voormeld Besluit, Zijne Excellentie den Heere Staatsraad Gouverneur dezer Provincie, *het honorair voorzit-*

terschap van het Bestuur der Maatschappij wel heeft gelieven te aanvaarden.

2°. Dat, ten gevolge van het Koopcontract, op den 23. April des jaars 1838 tusschen Jonkheer J. VAN BERESTEYN en de Leden der provisionele Commissie gesloten, waarvan aan Deelgenooten bij de eerste algemeene vergadering werd kennis gegeven, het landgoed *den Ruwenberg* te *St. Michiels-Gestel*, waarop vroeger des Heeren BARAIL's pogingen, ter invoering der Zijdeteelt, met zulk eenen gunstigen uitslag tot betoog niet alleen, der mogelijkheid, maar ook ter verzekering der gegrondheid van de zaak zelve waren begonnen en steeds voortgezet op den 13. October jl. (1838), het Eigendom der Maatschappij is geworden, voor eene somma van *twaalf duizend guldens*, welke koopsomme dan ook dadelijk aan den verkooper, Jonkheer J. VAN BERESTEYN bij het doen der overdragt in comptante specie is uitbetaald, dat alzoo dit Landgoed, waarop wij ons thans bevinden, het Eerste of Hoofd-Etablissement der Maatschappij tot invoering der Zijdeteelt in Noord-Braband is geworden.

Kommissarissen vermeenen dat het wel niet noodig zal zijn, hier te spreken veel minder nog uit te wijden, over de oorzaken, waarom aan dit goed, sedert eenen geruimen tijd te voren de hand niet gehouden, en waardoor hetzelve zoo zeer onderkomen was, genoeg dat hetzelve in dien toestand zich bevond en dat het dus noodig werd om dadelijk met kracht en bijna van alle zijden te gelijk de werkzaamheden te beginnen, *ten einde de hier nog aanwezige schoone kern voor de invoering der Zijdeteelt, zoo noodig en welke men elders te vergeefs zoude gezocht hebben*, op eene, voor de Maatschappij voordeelige wijze, tot eene spoedige ontwikkeling te brengen.

In hoe verre dit gelukt is, in hoe verre aan de oude aanplantingen dat gene is gedaan, wat reeds zoo lang noodzakelijk was, om derzelver wasdom te bevorderen, en hoe verre men de nieuwe aanplantingen heeft uitgebreid, dit kunt Gijl. mijne Heeren thans beoordeelen, en het Bestuur durft u de verzekering geven, dat er in dit korte tijdsbestek veel, zeer veel is gedaan, zoo wel met opzigt tot den aanleg van nieuwe en de uitbreiding der oude plantagiën, als vooral ook wat betreft, eene doelmatige toebereiding der onderkomene gronden.

Veel echter, zeer veel blijft er nog te doen over, en het Bestuur hoopt, en vertrouwt, dat, hoe schoon ook het aan geen der aanplantingen van Witte Moerbezieboomen reeds is, dat hetzelve bij de bijeenkomst der vergadering van het volgende jaar een geheel ander aanzien zal opleveren, vooral wat de uitgebreidheid der aanplantingen en den wasdom der Boomen betreft, hiertoe heeft de Maatschappij aanvankelijk de middelen in haren eigen boezem aanwezig. Duizende zaailingen van het voorleden jaar zijn reeds geregeld uitgezet, duizende dergelijken staan in den besten wasdom op de plaats, waar dezelve gezaaid zijn, om in het eerst volgende plantsaizoen te worden verzet, en honderd duizenden welke dit jaar zijn gezaaid, beloven niet minder; terwijl de kweekheesters en boompjes van vroegere jaren genoegzaam aantoonen, dat ook derzelver wasdom niets te wenschen overlaat. Ter uitbreiding van de aanplantingen van het Hoofd-Etablissement en ook ter aanmoediging van [illegible] heeft het Bestuur aangekocht en opgaande [illegible] overbrengen [illegible] Witte Moerbezieboomen, van de beste soorten en van diverse Boomkweekers, waaronder ook eenige uit deze Provincie, Deelgenooten der Maatschappij.

[illegible] wijze van werken zal niet alleen de Maatschappij zich in staat [illegible] successivelijk van jaar tot jaar hare eigen aanplantingen uit [illegible], maar zal zij bovendien ook reeds spoedig kunnen voorzien in [illegible] tot verkoop aan Particulieren en tot het doen der aanplantingen, [illegible] in onderscheidene gemeenten van deze Provincie, zoo men vertrouwt, op last of autorisatie van het Bestuur en voor rekening van hetzelve of der Gemeenten zullen worden gedaan, uit welk debiet alsdan ook de eerste voordeelen voor de Maatschappij zullen kunnen ontspruiten.

Hoe kort het tijdsbestek ook zij, dat de Maatschappij in het bezit van haar Hoofd-Etablissement is, zijn er reeds eenige afleveringen van *Witte* Moerbezieplantsoenen en Boomen gedaan, aan personen welks namen ons ten waarborg verstrekken, dat deze aanplantingen slechts tot proeven ter bevordering van het edele doel verstrekken. En wat deze afleveringen in deze Provincie betreft, is het hier de plaats om de namen, van deze personen aan welke die gedaan zijn, tot spoorslag van anderen te noemen, [illegible] daar zijn:

Den Hoogeerwaarden Heer DEN DUBBELDEN, te *St. M. Gestel.*
De Heeren JAN DE JONG, Burgemeester te *Oirschot.*
" " A. MACHIELSEN, " *Assen.*
" " SCHOENMAKERS, Procureur te *'s Bosch.*
" " SMEEL DE BRUIJN, te *Helmond.*
" " Baron H. DE GRANCY, te *St. M. Gestel.*
" " Jonkheer J. BOWIER, te *Rosmalen.*
" " H. B. MARTINI, te *Vucht.*

terwijl er reeds aan het Hoofd-etablissement eenig blad van in vorige jaren geplante *witte* Moerbezieboomen, ter opvoeding van de nu spinnende Zijdewormen is afgeleverd, door de navolgende Heeren, als:

Den Hoogeerwaarden Heer DEN DUBBELDEN, voorn.
Jonkheer Baron VAN GEUSAU, te *Vucht.*
De Heeren VAN MIERT, te *Vucht.*
" " HERMANS, Rector te *'s Bosch.*
" " ADR. STERKS, Landman te *St. M. Gestel.*
" " S. BREDA, te *Vucht.*
" " VERMEULEN VAN TILBURG, op derzelfs goederen te *Waalwee* geplakt.
En " " Jonkheer H. B. MARTINI, voorn.

welke beide laatsten inzonderheid reeds aanzienlijke partijen, even als de anderen bovengenoemd, *kosteloos* aan het Hoofd-etablissement hebben verstrekt (met uitzondering van die van den Landman STERKS voorn. aan welke dezelve zijn betaald) daar die van Jonkh. Mr. H. MARTINI ontvangen, alleen tot op dezen dag bedraagt 647 halve nederlandsche ponden.

(Het Vervolg en Slot in een volgend Nommer.)

ERRATA.

In het artikel *Frankrijk* der *Wetenschappelijke Berigten* van ons vorig Nommer zijn eenige drukfouten ingeslopen, o. a. maken wij op deze opmerkzaam:

Regel 40 v. b. staat Fontenay, lees Chatenay
— 24 v. o. — geleiden — geleiders
— 4 v. o. — in het — en het.

*** Op den 24sten Julij 1839, Overleed aan eene beroerte, aan boord der Stoomboot van *Rotterdam* naar de *Moerdijk*, in den Ouderdom van 51 jaren, den Wel-Edel Geboren Heer JAN VAN BRAKEL, woonachtig te *Scheveningen.*

STAD ANTWERPEN.

HERAENBESTEDING
VAN HET WEGRUYMEN VAN TWEE KISTDAMMEN UYT HET GROOTE DOK.

BERIGT.

Borgemeester en Schepenen verwittigen het publiek dat zy, op Zaterdag 17 Augusty aenstaende, op den middag, in de groote zael van het Raedhuys, zullen overgaen tot de heraenbesteding van het wegruymen van twee kistdammen uyt het groote Dok.

Het plan en het kohier van voorwaerden liggen, ter inzage der liefhebbers, op den 1.e bureau van het Stedelyk Bestuer.

Ten eynde een gedacht te geven van de belangrykheyd van het onderhavige werk, vermeent men hier te moeten melden dat er, overeenkomstig de plaets gehad hebbende peylingen, ongeveer 14,000 ellen kubiek weg te ruymen zullen zyn. Het Bestuer stelt zich echter niet verantwoordelyk voor deze waerdering, en laet dezelve over aen het nader onderzoek van de heeren ondernemers.

Gedaen ten Stads-Raedhuyze, den 20. July 1839.

Den Borgemeester,
GERARD LE GRELLE,
Ter Ordonnantie, DEN SECRETARIS,
WELLENS.

*** Op WOENSDAG den 31. Julij 1839, Extra Ordinaire Publieke Verkooping in de Groote Verkoopzaal op de Veemarkt te *Breda*, van eene zeer aanzienlijke partij extra fraaije MEUBILAIRE en [illegible] en SPIEGELS [illegible], uitmuntende CANAPES, dito STOELEN met Paardenharen en andere Zittingen, CONSOLS, Mahony COULIS-, THEE-, SPEEL-, PENANT-, NACHT-, WASCH- en TOILET-TAFELS, mooije SPIEGELS en SCHILDERIJEN, LEDIKANTEN met Behangsels, zeer goede BEDDEN, BED- en TAFEL-LINNEN, eenig antiek PORSELEIN, enz.

Daags te voren op de gewone uren te zien.

DOOR VERTREK NAAR ELDERS
UIT DE HAND TE KOOP,

Een VOS-PAARD, *à deux mains.* Te bevragen bij den Kastelein J. VAN VUGT, te *Udenhout.*

RACAHOUT DES ARABES.

Seul aliment étranger approuvé par l'Académie Royale de Médecine et les plus célèbres médecins de Paris; Il est le plus convenable pour les personnes faibles, les enfans, les vieillards, les convalescens, etc. 2 florins le flacon.

PATE Pectorale et SIROP Pectoral
de NAFÉ D'ARABIE.

Pour guérir les Rhumes, Catarrhes, et toutes les affections de Poitrine; ces pectoraux adoucissans, ont été reconnus supérieurs aux autres par les professeurs de chimie qui ont reconnu l'absence totale de l'Opium. Le Sirop 1 florin le Flacon, la Pâte 62½ Cents la boite. Dépôt en pharmacie de M. M. A. P. MAASSEN, [illegible] à *Breda.* Dans la même pharmacie se vend l'EAU du Dr. O'MEARA contre les

MAUX DE DENTS.

Autorisée par ordonnance Royale, elle calme les plus vives douleurs, detruit la carie, évite l'engorgement et les maladies des gencives, la réputation dont elle jouit en France n'est due qu'à son efficacité. 1 florin le flacon, et la poudre dentifrice pour les soins de la bouche, 62½ Cents.

Te BREDA, bij BROESE & COMP Boekdrukkers en Boekverkoopers.